

Guy Vaes

Ekim: Uzun Pazar

Türkçesi: Hüseyin Can Akyıldız

Roman

BİRİNCİ BÖLÜM

I.

Öğle sonrasının yoğun ve yaldızlı ışığında Vagrèze köprüsü eskimiş bir krokiyi andırıyordu. Bailli Delambre meydanına varınca Laurent sokak lambalarını fark etti. Hafiften tanır gibi olduğu bu manzarayı, eğer yabancı kalmak istemiyorsa, hatırlaması gerekmez miydi? Evlerin her birinin donukluktan, sokakların hepsinin anonimlikten kurtulmalıydı. Şartlar gereği şehir civarında yaşıyor olsaydı bu nehrin, kırmızı kireç taşından kıyılarının, akasya dikili yolların –bu titrek ışık altında su buharı nasıl mavnaların hatlarını eritiyorsa– netliklerini yitirdiğini görmesi gerekmez miydi? Çünkü en korktuğu şey taklit yeteneği sayesinde zamanla burada yaşayanlara benzemektir. Öte yandan geleceği sürekli elinden kaçıyor ve hiçbir şey bu kaçış durumunun amcasının köşkü için de geçerli olmadığı garantisini vermiyordu.

Şüphesiz, Vagrèze mahallelerini ölçülemez boyutlara indirgemekte pek zorlanmıyordu. Bu mahallelerin sıradanlığı bu konuda başarılı olabileceğinin teminatı değil miydi? Çok geçmeden bu cart yeşil locaların, üzerinde bakır ellerin parıldadığı kemerli kapıların, rokoko stili sütunlu antrelerin ve demir tirabzanların gözüne batmayacağından emin değil miydi? Bina yüzleri tek bakışta kendilerini bütün ayrıntılarıyla ele verirdi, ikinci bir bakış

buradan hareketle saldırgan iç mekânların varlığını tespit edebilir, sonunda bunların hepsi uzam içinde eriyip yiterdi.

Laurent Carteras manzarayla ne kadar hemhal olmaya çalışırsa çalışsın hareketlerini gittikçe daha da ağırlaştırılan humma ve uyusukluğu yenemiyordu. Mola verme girişimleri arasında Régine'in taptaze ölümünün en ufak bir zayıflık gösterecek olsa bütün benliğini işgal etmeye hazır beklediğini hissetmiyor muydu? Ama bunun bilincine varmak için çok erkendi, zaten karışık zihni böyle bir şeye imkân vermezdi. Birden adımları sertleşti; köprünün çizik içindeki tahtaları mantar yumuşaklığındaydı; demir korkuluklarla süslü, iki başlı sokak lambalarına gelince, kötü hava koşulları ve üst üste yığılan günler tarafından kemirilmiş, toz ve pas kaplı birer elişi esere dönüşmüşlerdi. Şimdi karşı kıyadaki villalar açık seçik görünmeye başlıyordu. Ve Laurent onların, içinde saklı hatıralardakine benzer halde olduklarını görünce dizginleyemediği bir sevinç hissetti; hatta gördüklerinin, bakışının mı yoksa hafızasının mı eseri olduğunu bilemedi. Masalsı bir alınlık, bekçi kulesi gibi yuvarlak bir balkon, Fransız stili bir pencere dikkatini çekiyor, çok geçmeden bunların ardında koca bir bina hafızasından fırlayıp manzaranın bulanıklıklarını silerek bir ayrıntı bolluğu içinde yükseliyordu. Etrafının tanıdık bir çehreye bürünmesi, yeniliğini yitirmesi onu daldığı uyusukluktan çıkardı. Bir hafiflik, göz açıp kapayıncaya kadar da olsa bir hafiflik hissetti! Eğer iki şehir –evlerin Roma Tanrısı heykelleri ve bronz çelenklerle çirkinleştiği şehirle, içinde bir yerlerde dağınık durmakla beraber tabela ve meydanlarını bir araya toplamaya hazır olan diğeri– sonunda iç içe geçecek ve tekrar bir alışkanlık haline gelecekse, kendisi de daha genç olan ikiziyle, geçmiş ağustoslardan birinde taşradaki aile evine kapanmış o çocukla barışamaz mıydı?

Ama yorgunluk ve zihnini bulandıran o ezici huzursuzluk, korkudan ziyade bu yorgunluk böyle bir olasılık üzerinde uzun uzadıya düşünmesini engelledi. O da tepelerden esen rüzgârın

suların üzerine yaydığı reçine ve humus kokusunu kuvvetle içine çekmekle yetindi. Issız nehir kıyısında tüccar mahallelerinin alçakta kalan ışıkları ufuk çizgisini tıklım tıklım dolduruyordu. Henüz terk ettiği istasyonun varlığı bir tren ışığıyla daha da uzuyordu. Bunun üzerine, hafızasının gözlerinden daha değerli olduğunu düşündü. Çünkü alacakaranlık çan kulelerini ve ipince rüzgârgüllerini yutuyor, pencerelerden bina yüzlerini daha da karartan ucuz bir altın devşiriyordu. Yolunu kaybetmekten korksa da yoldan geçenlere danışmak aklına gelmedi. Batıda kıyı çizgileri yumuşamaya başlamıştı. Yine de zayıflamakta olan gün ışığı nehrin akışını yavaşlatamadı; ve kendini bu manzaranın bitkisel merkezi gibi hisseden adam dirseklerini köprünün korkuluğa dayadı. Yarı sersemlemiş bir halde, hissettiği memnuniyetten geriye bir şey kalmadığından dünyaya hayvani bir algıyla bakmanın huzuru içine –iki kez vücut pozisyonunu değiştirse de– kapandı. Uyuşukluğun siperi altında, denetimsiz bir rüyayı yaşayan, gerçeğe teslim olmuş bakışının içine aktı.

Bir gezi teknesinin –aylardan ekim de olsa nehirden yukarı tırmanan böyle teknelere rastlanırdı– düzensiz aralıklarla saldırdığı duman, dalların, antenlerin, horoz biçimli rüzgârgüllerinin ötesinde kayıplara karışıyordu; derken, zemini güvercinlerle griye boyanmış bir meydan biçiminde, çocukluğundaki sabahlardan birini hatırladı, sonra bit pazarındaki Venedik fenerlerine rağmen mezar soğukluğundaki bir başka pazarı, amcasının mülküne varmak için tarlalar boyunca koştuğu o günü hatırladı. Ama bugün buralara *masalım* dediği şeye bir son vermek ümidiyle gelmişti; altı yıldır görmediği Olivier amcasının ölümü aslında sadece bir bahaneydi.

Düşünmeye başladı. Hayal kırıklığına ve hatta öncekilerden bin beter bir başarısızlığa uğrama ihtimali yok muydu? Vefatı kendisine haber veren hiçbir mesaj gönderilmemişti, tek gördüğü gazetedeki kısa ilandı. Hayır, kılı kırk yarmayacaktı: Kararını vermişti, onu karşılarında görmeyi muhtemelen beklemeyenlerin önüne dikilecek, varlığını onlara dayatacaktı. Kendi kendini

“Ne olmuş yani?” diye düşünürken yakaladı, “Haber vermeme-lerinde şaşılacak bir şey yok.” Amcası yalnız yaşıyordu. Ve durmadan değiştirilen hizmetçilerin aile ve akrabalara haber vermesi beklenemezdi.

Köprüyü geçince tuz ve talaş kokan meydana çıktı. Altı yük arabasının göğe bakan direkleri meydanda eğreti bir sivri tepe vücuda getiriyordu. Latincenin kemirdiği bir kaidenin üstünden Zafer Tanrısının donakalmış atılımı bronz bir dikit halinde fıskırıyordu; kaidenin çevresi dingilini kaybetmiş tahta tekerleklerle doluydu. Laurent arkasını dönüp karşı kıyıya baktı. Önündekinden çok arkasında bıraktığı yola takılmıştı aklı. Su yüzeyinde açık kahverengi dumanlar salınıyor, bacası gösterişli biçimde yedi rakamıyla süslenmiş bir römorköre doğru gidiyordu. Derken Laurent Grande-Place’a doğru uzanan küçük bir sokağa saptı, yüz metre kadar ilerledikten sonra kaldırımın belli belirsiz yükselir gibi olduğunu sandı; halbuki yavaşlamasına neden olan şey vücutundaki sıkıntıydı. Trenden indiğinde yakasını bırakan huzursuzluk tekrar içini kemiriyordu: bu dediğim dedik, dört başı mamur huzursuzluk uzuvlarını uyuşturduktan sonra beynine doğru yükseliyordu. Ve gözlerinin önünde çakıp sönen bir sahnede, kendini orada, bayrak direklerinin deldiği bir göğün altında değil de, kendi içindeki labirentte hapis gördü. Zaten bu yatay uçurumda, tedirginliğin yakınlaştırdığı duvarlar arasında zor nefes alıp veriyordu. Ama bu soyut manzara kopan bir kahkahayla bir anda parçalandı. Reglan pardesüleri içindeki üç beyefendi, bir İngiliz Noel masalından çıkar gibi, büyük bir yapının cümle kapısından çıktılar. Tepeden tavırları, duydukları neşeye kadar her şeylerine işleyen, ellerinde fötr şapkalarıyla ağırbaşlı adamlardı bunlar. Laurent adımlarını hızlandırdı, düşecek gibi oldu, birilerinin kendisini izlediğini sanmıştı. “Kendi kendime konuşuyordum, değil mi?” Ve yapamayacağını sandığı halde adımlarını daha da hızlandırdı. Grand-Place meydanının –burayı adeta görmeden geçmişti– söylevci balkonlarıyla, nehri dilim dilim eden pencereleriyle donan-

miş otelleri seyrekleştii; çok geçmeden ortada yeşillikle çevrili villa ve bungalovlardan başka bir şey kalmadı. Kaldırım taşları arasında otlar bitiyordu, derken on adım ötesinde Laurent asimetrik bir bahçeyi çevreleyen eskimiş parmaklıkları gördü. Üzüm asmalarının iç içe geçmiş dallarından oluşan kemerler, bir kadın yontusu, sarı metalden sandalye iskeletleri, antik dönem usulü bir taş bank, hepsi, kaba taştan yontulmuş geniş rondelalardan sızan serinliğin içinde renklerini yitiriyordu. Rondelaların arasından mütereddüt, siyah ve ipince film şeridini andıran bir patika uzanıyor, bahçenin derinliklerinde kayboluyordu. Orada, sütunlu verandasının teatral bir hava verdiği eski usul bina bütün solgunluğuyla arkasını yaşlanan bir göğ e vermiş dikiliyordu. Pancurlar kapalıydı. Hain ve fisiltılı bir esinti çimlerin üstünden havalandırıldığı kavruk yaprakları birbirine sürtüp, sigilotlarından oluşan bir öbeğin etrafında kovalamaca oynattı.

Kapanan kapının sert sesi Laurent'ın dikkatini kamçladı. Üzerinde gri tayyörle yolun ucunda beliren bir kadın, ölçülü adımlarıyla ekim ayını sarsa sarsa ilerliyordu. Mevsim sarısı çok geçmeden yerini bu heyulanın yumuşak grisine bıraktı. Laurent adımlarını yavaşlattı. Göğsü acı bir korkuyla doldu. Şakaklarını yalayan hava taş kesti. O zaman Régine Coeursévère'in yarı saydam maskesi –kaybından dolayı acı çekmekten ne kadar da korkuyordu!– gelip kendisini gözleyerek yaklaşmakta olan kadının yüzüne oturdu. Laurent dona kaldı ve çok nadir hissedilmekle beraber oldukça tanıdık olan duyguyu hissetti. Etrafını saran her şeyin mimarisinden soyutlanan, sokağın yerini taş ve parmaklıklardan, içinde morsalkımların çürüdüğü demir kafeslerden müteşekkil bir hayaletin aldığı hissiydi bu. En ufak bir kıpırtı etrafını saran havayı darmadağın edebilecekken doğal bir devinimde bulunabilir miydi? Hayır, Régine'i kaybettiğini kabullenmek istemiyordu; en azından, bir yabancıнын önünde olmazdı, hele bu huzursuzluktan kurtulup bir yalnız kalsın. İçi dayanılmaz bir kaçma arzusuyla doldu.